

Novetats documentals de Recerca i Universitats

Departament de Recerca i Universitats
Desembre 2021 #52

Llibres i documents seleccionats

El finançament de les activitats de recerca, desenvolupament i innovació per part de la Generalitat de Catalunya. Any 2020

Subdirecció General de Polítiques Sectorials Científiques i Tecnològiques, Direcció General de Recerca. Departament de Recerca i Universitats, desembre de 2021, 10 pàgines.

[Llegiu-ne més](#)

She Figures 2021. Gender in Research and Innovation Statistics and Indicators

Directorate-General for Research and Innovation, European Commission. Novembre de 2021, 352 pàgines. ISBN: 978-92-76-32606-9

[Llegiu-ne més](#)

Promoció i desenvolupament de la formació dual en el sistema universitari català

Dr. Ferran Badia Pascual (coordinador). Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), juliol de 2021, 68 pàgines. ISBN: 978-84-09-32820-8

[Llegiu-ne més](#)

European citizens' knowledge and attitudes towards science and technology (Special Eurobarometer 516)

Directorate-General for Communication. European Commission. Setembre de 2021., 322 pàgines. ISBN: 978-92-76-41143-7

[Llegiu-ne més](#)

Qualitative Evaluation of completed Projects funded by the European Research Council 2020

European Research Council (ERC). Octubre de 2021, 13 pàgines.

[Llegiu-ne més](#)

Recursos electrònics

Registre Europeu d'Educació Terciària ETER

Comissió Europea

[Llegiu-ne més](#)

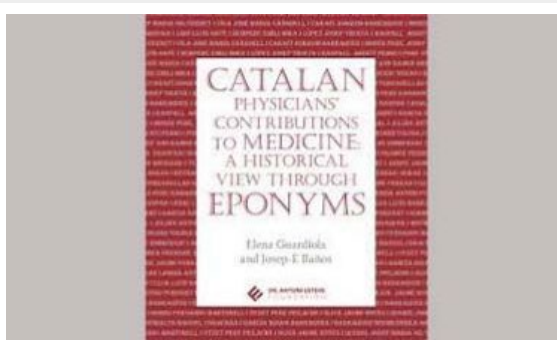
Amics i Amigues de la Ciència

Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació (FCRI), 2021.

[Llegiu-ne més](#)

Divulgació científica

Catalan physicians' contributions to medicine: A historical view through eponyms

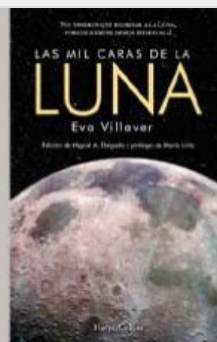
Elena Guardiola i Pereira i Josep Eladi Baños i Díez. Fundació Dr. Antoni Esteve. Any 2021, 340 pàgines. ISBN: 978-84-947204-9-9

[Llegiu-ne més](#)

Las mil caras de la Luna

Eva Villaver. Editorial Harpercollins,
juny 2019, 224 pàgines ISBN:
9788491393689

[Llegiu-ne més](#)

Darrers butlletins electrònics publicats

- [Butlletins Recercat](#)
- [Butlletins AQU Catalunya](#)
- [Els Doctorats Industrials](#)

Revistes especialitzades

Accediu a les **revistes especialitzades** a les que està subscrit el Departament de Recerca i Universitats. Podeu consultar-hi els exemplars publicats i rebuts, els sumaris dels darrers números i el tipus de subscripció que tenim. Si us interessa algun article en particular, escriviu-nos un correu a biblioteca.recercaiuniversitats@gencat.cat

Més informació

- [Condicions de préstec](#)
- [Biblioteca Departament Recerca i Universitats](#)

[Alta](#)   [Baixa](#)   [Contacte](#)

ISSN: 2462-5426

Avís legal: D'acord amb l'article 17.1 de la Llei 19/2014, la ©Generalitat de Catalunya permet la reutilització dels continguts i

El finançament de les activitats de recerca, desenvolupament i innovació per part de la Generalitat de Catalunya. Any 2020

Subdirecció General de Polítiques Sectorials Científiques i Tecnològiques, Direcció General de Recerca. Departament de Recerca i Universitats, desembre de 2021, 10 pàgines.

Enllaços relacionats

- [Accediu al document](#)

Aquest informe presenta les principals dades del finançament que el subsector Generalitat de Catalunya (departaments i òrgans superiors) va dedicar a l'R+D+I l'any 2020. L'informe mostra el finançament de l'R+D+I dut a terme amb fons interns del subsector Generalitat, és a dir, sense fons externs provinents, bàsicament, de la Unió Europea (UE) o de l'Estat.

L'any 2020, l'import executat per la Generalitat de Catalunya en finançament de l'R+D+I va ser de 962,63 milions d'euros, cosa que representa un increment de l'11,93 % respecte de l'any 2019. Aquesta dada es considera oficial, atès que forma part del Programa anual d'actuació estadística de l'any 2020 del Pla Estadístic de Catalunya 2017-2020. Primer de tot, l'informe mostra l'evolució del finançament de l'R+D+I en el període 2016-2020; després fa una classificació del finançament 2020 per tipus d'actuacions; en tercer lloc, fa una comparació amb l'any anterior, el 2019, per cada tipus d'actuació; en quart lloc, calcula l'esforç pressupostari corresponent, i, per acabar, mostra la distribució d'aquest finançament per departaments i òrgans superiors de la Generalitat.

Algunes xifres destacables són les següents: l'esforç pressupostari en R+D+I representa un 2,99 % sobre el total de la despesa dels departaments i òrgans superiors; el 35 % del finançament s'ha destinat a ajuts i finançament basal per a l'R+D+I, és a dir, a convocatòries competitives i a finançament basal de centres de recerca i de tecnologia; gairebé dues terceres parts corresponen als Fons Generals Universitaris destinats a R+D i al finançament de l'R+D+I del sistema de salut, i, finalment, un 1,27 % s'ha dedicat a projectes d'innovació a l'Administració.

Pel que fa a la distribució del finançament per departaments, el Departament d'Empresa i Coneixement, que és el que tenia les competències en R+D+I en el moment de l'elaboració de l'informe, representa quasi un 61 % del finançament, seguit pel Departament de Salut, amb un 32 % del finançament total de l'R+D+I. Del 7 % restant, un 3 % correspon al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, i la resta de departaments i òrgans superiors financen el 4 % que queda.

Aquest informe incorpora també una comparativa amb l'any anterior, el 2019, del finançament de les diferents tipologies d'actuació. Així, la tipologia de finançament que ha augmentat més, tan percentualment com quantitativament, ha estat l'R+D+I del sistema públic de salut, amb pràcticament un 29 % d'augment, seguit del finançament basal als centres CERCA, que ha augmentat en més d'un 15 %. També cal remarcar el finançament de les grans infraestructures de recerca, que han augmentat en un 35 %, dada en què destaca el finançament al Supercomputador Marenostrum. La resta d'actuacions han augmentat lleugerament o s'han mantingut a nivells similars al 2019.

La recollida de dades de finançament de l'R+D+I per elaborar aquest informe es planifica, coordina i valida des de la Subdirecció General de Polítiques Sectorials Científiques i Tecnològiques (SGPSCiT) de la Direcció General de Recerca, que és qui elabora aquest informe. El procés de recollida de dades es duu a terme anualment i hi intervenen les unitats directives del subsector Generalitat de Catalunya que promouen o financen actuacions d'R+D+I. Més de 200 persones de tots els departaments i òrgans superiors de la Generalitat de Catalunya han participat en la recollida de dades per elaborar aquest informe de 2020.

La seva difusió es duu a terme amb la publicació d'aquest informe al web del Departament de Recerca i Universitats, de la qual se'n fa ressò l'Idescat.

Comentari: Kàtia Monés i Helena Miralles. Subdirecció General de Polítiques Sectorials Científiques i Tecnològiques. Departament de Recerca i Universitats

El llibre està disponible per demanar-lo en [préstec](#) i consultar-lo a la Biblioteca d'Universitats i Recerca.

She Figures 2021. Gender in Research and Innovation Statistics and Indicators

Directorate-General for Research and Innovation, European Commission. Novembre de 2021, 352 pàgines. ISBN: 978-92-76-32606-9

Enllaços relacionats

- [Accediu a l'informe](#)
- [Accediu a la pàgina web interactiva](#)
- [Accediu al Policy Briefs](#)
- [Accediu a la infografia](#)
- [Accediu al She Figures Handbook](#)

Aquest informe presenta les darreres estadístiques oficials sobre la trajectòria de les dones en investigació i monitoritza l'estat de la igualtat de gènere en la recerca i la innovació, a Europa i més enllà, proporcionant dades comparables i analitzant aproximadament 88 indicadors. En la recollida de dades hi participen els responsables estadístics dels països estudiats. Aquestes dades es presenten seguint el que seria la cronologia de qualsevol persona investigadora. L'estudi analitza totes les etapes des de la graduació en estudis superiors fins que s'arriba al mercat laboral i a llocs de decisió, si és el cas, té en compte tant les condicions laborals com les publicacions o altres resultats de la recerca generats al llarg d'aquesta carrera investigadora i posa en evidència les diferències entre homes i dones en els diferents aspectes de què tracta.

Alguns dels aspectes més destacats de l'estudi són:

- El nombre de noies estudiants i titulades tant de grau com de màster i doctorat ha anat augmentant de manera constant els darrers anys, però les dones segueixen estant infrarepresentades en les carreres relacionades amb la investigació i la innovació.
- En general, a nivell de grau i màster, les dones superen els homes com a alumnes (54 %) i titulades (59 %), i hi ha equilibri a nivell de doctorat (48 %), però persisteixen les disparitats entre els diferents camps d'estudi (només hi ha un 22 % de doctores en l'àmbit de les TIC i n'hi ha el 60 % o més en àmbits com l'atenció sanitària, el benestar social o l'educació).
- Només el 33 % dels investigadors són dones i només el 26 % de les càtedres estan ocupades per dones.
- Les dones tenen menys probabilitat que els homes de trobar feina com a científiques o com a enginyeres (41 %) i també estan infrarepresentades entre els professionals autònoms d'àmbits de ciència, enginyeria o TIC (25 %).
- L'economia, els laboratoris i el món acadèmic europeu ja depenen de les dones.

Encara hi ha moltes tasques pendents per promoure la igualtat de gènere i orientar les nenes cap a àmbits de ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques (STEM per les sigles en anglès). Aquest any 2021, l'informe principal va acompanyar d'un document amb set orientacions de polítiques (Policy briefs) sobre prioritats polítiques emergents en l'àrea de la igualtat de gènere en recerca i innovació. Els temes que tracta són els següents: la presència femenina, la participació i progressió en la ciència; la cultura institucional i el canvi institucional; com es pot combatre el desequilibri de gènere en el lideratge de la recerca a Europa; la dimensió de gènere en els continguts i en la formació de recerca i innovació; una visió holística de l'educació STEM en els estudiants universitaris; la promoció de la perspectiva de gènere en la innovació, i la interseccionalitat. La Comissió també ha publicat el manual She Figures Handbook 2021 que explica la metodologia utilitzada per redactar l'informe i el dossier comentats.

She Figures 2021 és el setè informe She Figures publicat per la Comissió Europea. She Figures es publica cada tres anys des de l'any 2003. Els diferents informes donen una visió general de la igualtat de gènere en recerca i innovació a la Unió Europea, ja que els indicadors utilitzats determinen l'impacte i l'eficàcia de les polítiques que es van desenvolupant en aquest àmbit.

Trobareu una còpia impresa d'aquest document per demanar-lo en préstec i consultar-lo a la Biblioteca d'Universitats i Recerca

Promoció i desenvolupament de la formació dual en el sistema universitari català

Dr. Ferran Badia Pascual (coordinador). Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), juliol de 2021, 68 pàgines. ISBN: 978-84-09-32820-8

Enllaços relacionats

- [Accediu al document](#)

Aquest informe tracta sobre la formació dual, és a dir, la que es basa en la complementarietat dels aprenentatges en un entorn acadèmic i en un de professional, en l'educació superior. Aquest tipus de formació universitària pot afavorir l'adequació entre les competències i habilitats que els joves adquireixen a la universitat i les que demanen la societat i el mercat de treball, alhora que pot ajudar a millorar l'ocupabilitat de les persones titulades. L'informe recull les veus de diferents estaments implicats: a més de les universitats, d'altres agents no universitaris com governs, patronals, cambres, sindicats, fundacions i experts.

En un primer capítol se'ns mostren els principis i beneficis de la formació dual universitària. Es determinen els cinc principis o pilars bàsics d'aquest tipus de formació, que són: reconeixement d'un temps únic de formació entre la universitat i l'empresa, pilotatge general del procés de formació en què tots els agents participin activament durant tot el procés, acompanyament mitjançant tutories que no es limiti a la transmissió de coneixements, contracte de treball de l'estudiant/aprenent des de l'inici de la formació i reconeixement formal de totes les competències professionals. També apareixen els beneficis principals que la formació dual proporciona a l'educació superior: la professionalització, la motivació per part dels actors implicats i l'aparició de nous rols professionals.

En el segon capítol s'analitza la formació dual en l'educació superior a Europa i hi trobem experiències i bones pràctiques que es desenvolupen sobretot a Alemanya, França, el País Basc, amb l'objectiu que ens siguin útils per desenvolupar un model propi per a Catalunya. També s'hi avaluen els resultats d'alguns projectes europeus d'aquest àmbit.

El tercer capítol analitza la formació dual en l'educació superior a Catalunya. En primer lloc, s'exposa quin és l'estat actual d'aquest tipus de formació a les universitats públiques catalanes, amb alguns programes pilot en marxa per als estudis de grau i màster. Després s'analitza el context favorable a la promoció i el desenvolupament d'aquesta modalitat d'aprenentatge, i se'n destaquen les lliçons apreses. Finalment, coneixerem els punts de vista, d'una banda, de representants de les cambres, les patronals i els sindicats, i també dels actors principals en aquest tipus de formació: l'estudiant/aprenent, el tutor acadèmic o de la universitat i el tutor d'empresa o entitat.

Clou l'informe un capítol de conclusions i propostes de l'ACUP en els àmbits polític, institucional, organitzatiu i pedagògic per promoure i desenvolupar un model de formació dual en el sistema universitari català.

Aquesta publicació és la segona edició d'aquest informe. La **primera** es va publicar l'any 2014 i des d'aleshores s'han produït canvis importants en aquesta modalitat de formació en educació superior a escala de la societat en general, i en particular de les universitats, de les empreses i de la voluntat política per facilitar-la.

Trobareu una còpia impresa d'aquest document per demanar-lo en [préstec](#) i consultar-lo a la Biblioteca d'Universitats i Recerca

European citizens' knowledge and attitudes towards science and technology (Special Eurobarometer 516)

Directorate-General for Communication. European Commission. Setembre de 2021., 322 pàgines. ISBN: 978-92-76-41143-7

Enllaços relacionats

- [Accediu als diferents documents](#)

L'Eurobaròmetre especial 516 és l'enquesta sobre ciència i tecnologia més gran que s'ha fet mai. Hi han participat 37.103 persones de 38 països diferents (estats membres de la Unió Europea, UE, estats de la UE ampliada, el Regne Unit, estats de l'EFTA). L'enquesta es va fer entre el 13 d'abril i el 10 de maig de l'any 2021, sobretot mitjançant entrevistes cara a cara. L'objectiu era avaluar les actituds generals dels ciutadans europeus envers la ciència i la tecnologia, i veure si les seves creences havien canviat significativament respecte de les enquestes similars fetes anteriorment —*Special Eurobarometer 401* (2013), *Special Eurobarometers 340/341* (EB73.1) (2010), i *Special Eurobarometers 224/225* (EB63.1) (2005). Fa quatre dècades que la UE fa enquestes d'aquest tipus. En general, en els anys recents i en moltes àrees, s'observa un increment de l'interès, el compromís i les expectatives dels ciutadans europeus respecte de la ciència i la tecnologia.

D'acord amb l'Eurobaròmetre especial 2021, més del 80 % dels europeus diuen estar interessats en temes relacionats amb la recerca, la ciència i la innovació, com ara els problemes mediambientals, incloent-hi el canvi climàtic, els nous descobriments mèdics o els descobriments científics i els desenvolupaments tecnològics (el 59 % diu que està interessat en els resultats esportius), però els resultats mostren també el desig dels ciutadans de conèixer més aspectes sobre la ciència en llocs com els ajuntaments, els museus o les biblioteques (54 %).

En general, els europeus, d'acord amb els resultats d'aquesta enquesta, són força optimistes sobre la ciència i la tecnologia. L'enquesta mostra que 9 de cada 10 ciutadans europeus (86 %) consideren que, comptat i debatut, la influència de la ciència i la tecnologia és positiva. A més, creuen que diferents tecnologies que s'estan desenvolupant actualment tindran un impacte positiu en la vida de la humanitat en els pròxims 20 anys, sobretot, l'energia solar (92 %), les vacunes i el combat contra els agents infecciosos (86 %), i la intel·ligència artificial (61 %), i que la implicació de no científics en la recerca i la innovació assegura que la ciència i la tecnologia responen a les necessitats de la societat i als seus valors (61 %). Quan se'ls pregunta en quines àrees de recerca i innovació es notarà més la diferència, les persones enquestades majoritàriament mencionen la salut i la medicina, i la lluita contra el canvi climàtic. Una àmplia majoria creu que l'interès de la gent jove per la ciència és essencial per a un futur pròsper (85 %), però consideren que els governs no fan prou per fer que els joves s'interessin en temes científics (el 66 % creu que els governs haurien de fer més).

De totes maneres, el reconeixement dels beneficis i la importància de la ciència no treu altres lectures més crítiques dels resultats de l'enquesta, com el fet que moltes respostes també expressin por sobre els riscos de les noves tecnologies i el poder que el coneixement dona als científics, o que el 57 % diu que els científics haurien d'esforçar-se més per comunicar-se sobre el seu treball. D'altra banda, es consideren necessaris més esforços dels governs per estimular les dones a participar en la ciència. Gairebé 2 de cada 3 europeus creuen que aconseguir més dones en llocs de recerca milloraria la manera de fer la recerca. També crida l'atenció el fet que el 97 % consideri que els governs haurien de forçar les empreses privades a revertir el canvi climàtic. En aquest sentit, l'Eurobaròmetre també ens dona altres informacions, que són reptes per a la ciència, com el fet que molts ciutadans de la UE creguin que els beneficis de la ciència i la tecnologia no es reparteixen de manera igualitària (el 57 % considera que els seus beneficis contribueixen majoritàriament a millorar les vides dels qui ja viuen millor i que els governs haurien d'assegurar que les noves tecnologies beneficïen a tothom —72 %—), que calgui parar més atenció als temes de gènere (el 23 % considera que no es para prou atenció a les diferents necessitats que tenen els homes i les dones) o que calgui una participació més gran dels ciutadans i altres actors en la recerca i la innovació.

El 61 % de la gent es considera molt o moderadament ben informada sobre els descobriments científics i els desenvolupaments tecnològics, però els nivells de coneixements científics mostren grans diferències entre diferents parts de la societat. Com a font d'informació en ciència i tecnologia per als ciutadans destaca la televisió (63 %), seguida de les xarxes socials i blogs (29 %), i en darrer lloc, els diaris, en paper o digitals, (24 %). Finalment, la visió que tenen els ciutadans dels científics també és positiva. Es caracteritzen per la seva intel·ligència (89 %), fiabilitat (68 %) i manera de ser col·laborativa (66 %). El 68 % de les persones enquestades creuen que els científics s'han d'involucrar en els debats polítics per assegurar que l'evidència científica està present en les decisions que es prenen.

Trobareu una còpia impresa d'aquest document per demanar-lo en [préstec](#) i consultar-lo a la Biblioteca d'Universitats i Recerca

Qualitative Evaluation of completed Projects funded by the European Research Council 2020

European Research Council (ERC). Octubre de 2021, 13 pàgines.

Enllaços relacionats

- [Accediu al document](#)

El Consell Europeu de la Recerca (ERC per les sigles en anglès) dona suport a projectes d'alt risc que tenen com a objectiu empènyer les fronteres del coneixement. Per tal de monitorar l'impacte de la recerca que finança, l'ERC organitza cada any una avaluació dels resultats dels projectes que finança i que han estat finalitzats. Aquesta avaluació ex post es complementa amb altres anàlisis del programa i proporciona una visió global de la qualitat i l'impacte científic de la recerca finançada.

D'acord amb el darrer informe d'avaluació, els projectes finançats per l'ERC continuen produint coneixement nou. També d'acord amb aquest estudi, un 81,4 % dels projectes han significat avenços científics importants o disruptius. Un grup d'experts científics d'alt nivell, independents, va avaluar 225 projectes escollits a l'atzar acabats entre mitjan 2017 i mitjan 2018 (peer review), i van trobar que el 17,9 % va significar avenços científics trencadors o disruptius i el 63,5%, avenços importants. El percentatge de projectes que només feien contribucions científiques incrementals va ser de quasi el 18 %, i només el 0,9 % va fer contribucions científiques sense cap impacte apreciable.

Els resultats d'aquesta avaluació confirmen els resultats d'anys anteriors que mostraven un nivell de resultats científics semblant, però enguany són fins i tot millors que els d'avaluacions anteriors. Així, per a l'any 2015, es va trobar que els projectes que havien significat avenços científics importants anaven del 71,4 % al 79,9 %.

L'estudi també confirma la interdisciplinarietat de molts projectes ERC. S'observa que gairebé la meitat dels projectes impacten en camps que no són pròpiament científics (economia, societat, política, indústria), i el 70 % s'espera que tingui impactes en aquests camps en el futur.

L'ERC va ser implantat per la Unió Europea l'any 2007. Enguany, amb el programa Horitzó Europa, l'ERC compta per als anys 2021-2027 amb un pressupost global de més de 16.000 milions d'euros, que permetran el finançament de més projectes de recerca de frontera.

Trobareu una còpia impresa d'aquest document per demanar-lo en préstec i consultar-lo a la Biblioteca d'Universitats i Recerca

Registre Europeu d'Educació Terciària ETER

Comissió Europea

Enllaços relacionats

- [Accediu al registre](#)

El **Registre Europeu d'Educació Terciària** (ETER per les sigles en anglès) ofereix per primera vegada una base de dades sobre una població de més de 3.000 institucions europees d'educació superior a prop de 40 països. La diversitat de termes i etiquetes nacionals, com ara col·legis, Fachhochschulen o universitats tècniques, i la successiva expansió de l'educació superior més enllà de les universitats tradicionals, fan que cada cop sigui més difícil identificar quins tipus principals d'institucions són presents en l'educació superior europea.

El registre recull informació de les institucions d'educació superior a Europa, de les seves característiques principals, la seva situació geogràfica, les activitats educatives, el personal, les finances i les activitats de recerca. Ofereix dades comparables sobre el nombre d'estudiants, graduats, doctorats internacionals, personal, àmbits educatius, ingressos i despeses, així com informació descriptiva sobre les seves característiques. Els països que cobreix són els països de la UE-27 i també Albània, Islàndia, Liechtenstein, Montenegro, Noruega, Sèrbia, Suïssa, Turquia, Regne Unit i la República de Macedònia del Nord. Aviat està previst incorporar-hi Kosovo, Bòsnia-Hercegovina, la Santa Seu i Andorra.

La majoria de les dades estadístiques contingudes a la base de dades ETER les proporcionen les autoritats estadístiques dels diferents països. Així, les dades que proporciona ETER en un pla individual de les institucions d'educació superior europees complementen les estadístiques educatives a escala nacional i regional proporcionades per **Eurostat**.

És un projecte Erasmus+ finançat íntegrament per la Comissió Europea i gestionat per la Direcció General d'Educació, Joventut, Esport i Cultura de la Comissió Europea, Eurostat i les autoritats estadístiques nacionals dels països participants. La iniciativa està implementada per un consorci de cinc socis que són departaments universitaris i centres tecnològics situats a Lugano, Graz, Oslo, Roma i Viena, i una xarxa d'experts dels països interessats. La supervisió va a càrrec de la Direcció General d'Educació i Cultura de la Comissió Europea, en cooperació amb la DG Recerca i Innovació i Eurostat. Fins ara s'han fet tres contractes ETER finalitzats, que van començar l'agost del 2013 i es van extingir a finals del 2019. Un nou contracte de tres anys va començar el maig del 2021.

Podeu descarregar-vos una **guia** sobre com s'utilitza la interfície ETER per extreure i analitzar dades.

Amics i Amigues de la Ciència

Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació (FCRI), 2021.

Enllaços relacionats

- [Accediu a la pàgina web](#)

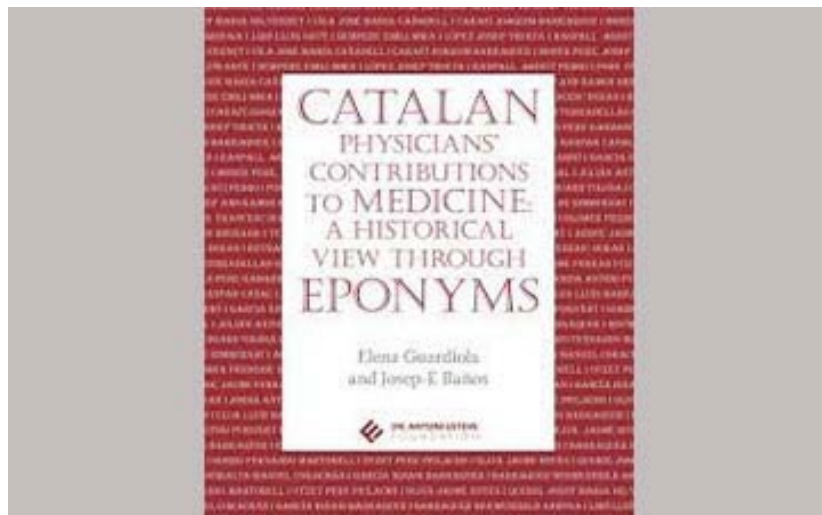
Aquest és un espai per agrupar persones que creuen en la ciència i la innovació com a factors clau per al desenvolupament, el progrés i el benestar social del país, i que vulguin fer una aportació econòmica desgravable, periòdica o no, amb aquesta finalitat.

Es pot formar part d'aquest nou col·lectiu mitjançant tres tipus de quotes: mensual (5 euros), trimestral (15 euros) o anual (60 euros), i també hi ha l'opció de fer només aportacions puntuals. La desgravació fiscal dels primers 150 euros arriba al 80 %. A partir dels 150 euros, és del 35 % i, des del tercer any, per una quantitat igual o superior a la dels dos anys anteriors, del 40 %. Les gestions es poden fer de manera segura mitjançant la seva pàgina web.

Totes les persones integrants rebran diferents serveis informatius especialitzats i podran assistir, amb tractament preferent, a activitats i esdeveniments de la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació, participar-hi i esdevenir així part activa de la seva organització. Per exemple, podran gaudir d'un lloc reservat en la cerimònia de lliurament dels Premis Nacionals de Recerca, podran fer servir l'auditori de la seu fundacional per a actes públics, o ser entrevistats pel director de l'FCRI, amb difusió al seu web i les xarxes socials.

Catalan physicians' contributions to medicine: A historical view through eponyms

Elena Guardiola i Pereira i Josep Eladi Baños i Díez. Fundació Dr. Antoni Esteve. Any 2021, 340 pàgines. ISBN: 978-84-947204-9-9

Enllaços relacionats

- [Accediu al llibre en format electrònic](#)
- [Segueix la presentació a Youtube \(20-10-2021\)](#)

Un epònim és un terme que coincideix amb un nom propi o en deriva, i són molt freqüents en ciència. En medicina, és el nom donat a una malaltia, un símptoma o signe, un accident anatòmic, una intervenció, etc. derivats del de la persona a la qual hom n'atribueix la descoberta o la descripció primera. Per exemple, es pot dir que una persona pateix la malaltia d'Alzheimer, i aquesta paraula és el cognom del seu descobridor, el psiquiatre i neuròleg alemany Alois Alzheimer.

Aquest llibre recull una selecció de 26 epònims mèdics associats a 26 metges catalans rellevants i és fruit de la recerca i la recopilació, al llarg de vint anys, que han fet els autors sobre un centenar de contribucions de metges catalans en la història de la medicina després de cercar en bases de dades bibliogràfiques i consultar catàlegs digitals catalans i d'arreu del món i que han estat publicats, sota la sèrie Eponímia mèdica catalana, a la revista Annals de Medicina. L'any 2004 la Fundació Dr. Antoni Esteve ja va publicar el primer número de la seva sèrie 'Quaderns' en què Baños i Guardiola van seleccionar els 21 epònims mèdics publicats més rellevants. Posteriorment, la col·laboració es repetiria els anys 2011 i 2016 publicant un total de tres volums que recullen més d'una setantena d'epònims mèdics d'origen català.

Donada la rellevància internacional d'alguns dels epònims, de les personalitats al darrere d'aquests epònims i per divulgar la cultura mèdica catalana més enllà del propi territori, el 2021 s'ha editat el llibre que comentem, un recull en anglès dels epònims mèdics catalans amb més projecció internacional. De cada un dels epònims d'origen català seleccionats en aquest llibre, els autors fan una descripció exhaustiva d'allò que ha estat raó de l'epònim, localitzen la publicació en què es descriu per primera vegada i, a més, recopilen dades bibliogràfiques de la persona homònima i les tasques que va dur a terme. D'aquesta manera, en el llibre es reflecteixen els contextos històrics en què s'originen els diferents epònims i els autors reten homenatge a aquestes grans figures que han contribuït a la història de la medicina des de casa nostra, algunes de les quals són ben reconegudes i d'altres no tant.

Crida l'atenció que hi ha epònims catalans en gairebé totes les disciplines mèdiques. Entre els epònims més coneguts que surten en el llibre, destaquen el lligament de Gimbernat, que es troba en els textos d'anatomia, el mètode Trueta de tractament de ferides i fractures de guerra, que va ajudar a salvar moltes vides, les tècniques oftalmològiques de Barraquer per recuperar la visió, o més recentment la síndrome de Brugada, ja present en 5.000 referències a la base de dades PubMed. En altres casos, el llibre contribueix al merescut coneixement i reconeixement d'altres personalitats mèdiques i les seves tasques, com el del mètode Duran per fer transfusions sanguínies que va obrir la possibilitat als bancs de sang, i que deu el nom a Frederic Duran i Jordà, que el va idear durant la Guerra Civil espanyola.

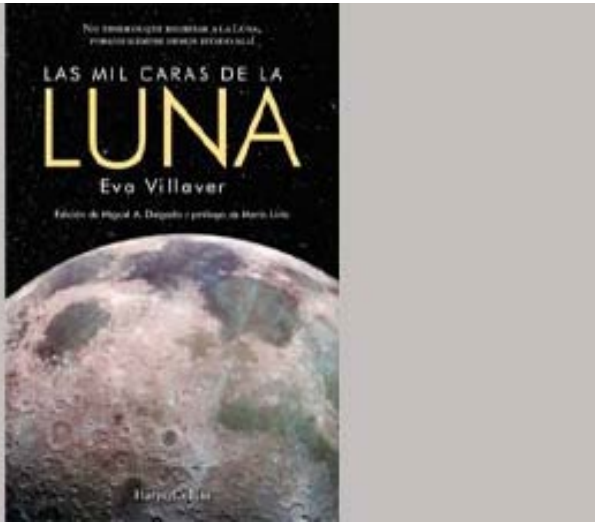
Fullejant i llegint aquest llibre esdevenim conscients de la contribució de la medicina catalana a la medicina universal al llarg de la història, sovint oblidada fins i tot en els ambients mèdics o científics. Totes les figures i els seus descobriments que es descriuen en aquest llibre han passat amb escreix l'àmbit català i ja formen part del gruix de coneixements de la humanitat, i seria desitjable que aquestes figures fossin més conegudes i reconegudes (d'aquí, la importància de llibres com aquest). De la mateixa manera, seria desitjable que en un futur poguéssim comptar amb algun epònim mèdic català derivat del nom propi d'alguna dona. Segur que els autors, en la seva tasca constant de recerca i recopilació sobre el tema, hi estaran amatents.

Comentari: Blanca Ciurana. Gabinet Tècnic

El llibre està disponible per demanar-lo en [préstec](#) i consultar-lo a la Biblioteca d'Universitats i Recerca.

Las mil caras de la Luna

Eva Villaver. Editorial Harpercollins, juny 2019, 224 pàgines ISBN: 9788491393689

No hi ha cap altre que estigui en l'imaginari col·lectiu de tantes cultures com la Lluna. Present en totes les arts, companya des de temps remots, misteriosa i enlluernadora, causant no testada d'enamoraments i desajustos psíquics, aixopluc de meteorits i d'accidents geogràfics que suporten el pas del temps sense desgast, és l'únic cos celeste on hem deixat petjades i on hem anat i d'on hem tornat diversos cops. Però, sobretot, és un llibre obert que ens transporta als inicis de la creació del nostre planeta i del sistema solar.

En aquestes línies aprendrem dels primers científics especialitzats en l'observació de la Lluna, de les observacions astronòmiques i la confecció de telescopis, i de les teories que van sorgir entorn de la seva creació i la similitud amb la Terra. Descobrirem que fa molt de temps estava situada molt més a prop, i també com s'allunya de nosaltres a un ritme de diversos centímetres cada any. Aprofundirem en molts detalls de la carrera espacial que van portar a una competició gens esportiva de les dues potències que tots sabem, però també com a hores d'ara hi ha altres països molt interessats a fer-se seu aquest satèl·lit natural.

Un llibre molt amè, apte per als amants en tots els sentits de la Lluna, fet amb molta estima i admiració envers aquest altre que amb llum prestada il·lumina la vida del nostre planeta.

Comentari: Anna Lahosà. Direcció General d'Universitats

El llibre està disponible per demanar-lo en [préstec](#) i consultar-lo a la Biblioteca d'Universitats i Recerca.